

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

Algemene beschouwingen

De vaste Commissie voor Justitie, in welke handen dit wetsontwerp is gesteld, heeft de eer daaromtrent het navolgende te rapporteren.

Het wetsontwerp strekt in de eerste plaats tot het aanbrengen van een principiële verandering in het systeem van heffing van justitiekosten in burgerlijke zaken. Daarnaast bevat het een herziening van de tarieven der deurwaarders.

Wat het eerste betreft, betekent het ontwerp het voortzetten van een ontwikkeling, welke bij de herziening van 1910 begonnen is. Men kan zich thans nauwelijks meer voorstellen, dat het nog geen vijftig jaar geleden is, dat de griffiers de griffie nog dreven als een persoonlijke onderneming, welke hun in vele gevallen zeer ruime inkomsten opleverde. Dat de Regering thans voorstelt de laatste resten van dit stelsel, n.l. de consequenties van de in 1910 gehandhaafde gedachte, dat de justitiabelen alleen betalen voor de verrichtingen van de griffier en niet voor die van de rechter zelf, te doen verdwijnen, is ongetwijfeld een van de verdiensten van het ontwerp. Van het systeem van remuneratie voor de arbeid van de griffier met de zijnen wordt nu definitief overgegaan op een stelsel van retributie voor de arbeid van de rechterlijke macht als geheel.

Bij de bespreking van het ontwerp in de commissie werd echter de vraag gesteld, of het heffen van zulk een retributie voor de diensten, welke de rechterlijke macht aan de burgers verleent, in beginsel wel wenselijk is. Aan de gewone rechterlijke macht is thans de rechtspraak opgedragen betreffende drie grote groepen van zaken: de strafzaken, de burgerlijke zaken en de belastingzaken. In strafzaken en belastingzaken is generlei retributie of griffierecht verschuldigd. Is het uit een oogpunt van rechtsbedeling wel te rechtvaardigen om hier een achterstelling ten nadele van de burgerlijke zaken in onze wetgeving te handhaven en is het niet veel beter om onder de historie der griffierechten thans, of zo spoedig mogelijk, definitief een streep te zetten? Het betreft hier vrij belangrijke bedragen. Voor 1959 is de opbrengst van de griffierechten geraamd op f 2 373 000. Daartegenover staan echter ook vrij aanzienlijke perceptiekosten: er is een uitvoerige boekhouding bij alle gerechten nodig, ook wanneer het systeem van heffingen wordt vereenvoudigd, en op deze boekhoudingen moet weer toezicht worden uitgeoefend. Dit alles eist personeel. Zou de Regering enig inzicht kunnen geven in de kosten, welke hiermee gemoeid zijn, en in het bijzonder in het aantal ambtenaren, dat bij algehele afschaffing van de griffierechten zou kunnen worden gemist? Belangrijker dan de vraag naar de kosten is evenwel de principiële vraag, of een retributie voor de rechtsbedeling wel aanvaardbaar is. De commissie zou hieromtrent thans geen definitief oordeel willen uitspreken; zij zou het op prijs stellen, indien de Regering haar oordeel hierover kenbaar zou willen maken.

Zou overweging van deze vraag tot vertraging bij de totstandkoming van het wetsontwerp moeten leiden, dan zou de commissie het wenselijk achten, dat in elk geval de verhoging van de deurwaarderstarieven hierop niet behoeft te wachten. Zo nodig zou daartoe het wetsontwerp gesplitst dienen te worden.

Alvorens nu verder op de inhoud van het wetsontwerp in te gaan, wil de commissie ook de vraag opwerpen, of het voldoende zin heeft de tarieven voor justitiekosten — griffierechten (gesteld, dat deze niet geheel afgeschaft worden), getuigenkosten, deurwaarderskosten, salarissen voor deskundigen — bij de wet te regelen. Het blijkt telkens weer, dat bij wijziging in

de waarde van de geldeheid de wettelijke regelingen, waarin bepaalde tarieven in guldens worden uitgedrukt, ten achter blijven bij de feitelijke ontwikkeling. De ervaring leert, dat in zulke gevallen de wetgever er niet gemakkelijk toe overgaat de guldenbedragen te herzien. In haar verslag omtrent wetsontwerp 5339 tot wijziging van de grens van tien gulden in titel VII A van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek heeft de commissie daarom voorgesteld, wijziging van het in dat wetsontwerp bedoelde bedrag, dat laatstelijk in 1948 is vastgesteld na van 1907 tot dat jaar toe onveranderd te zijn gebleven, bij algemene maatregel van bestuur mogelijk te maken. Daar betrof het een zeer eenvoudig geval. Bij de tarieven voor justitiekosten, en dan zowel in burgerlijke als in strafzaken, liggen de zaken veel minder eenvoudig. Het betreft hier immers een gehele reeks bedragen, welke wel een zeker onderling verband vertonen, doch welke stuk voor stuk aan allerlei factoren dienen te worden getoetst. Niettemin komt het de commissie voor, dat er geen onoverkomelijke bezwaren tegen zouden bestaan, indien op den duur de vaststelling van deze tarieven bij algemene maatregel van bestuur zou geschieden. De wet zelf zou als zodanig in stand kunnen blijven (deze bevat immers behalve de guldenbedragen ook een gehele reeks andere bepalingen), doch daarin zou een bepaling kunnen worden opgenomen, welke de Regering machtigt binnen zekere grenzen de bedragen te herzien, indien een belangrijke verandering in de waarde van het geld mocht intreden. Nu de Regering een wijziging van de wet heeft voorgesteld, zou het een aanzienlijke vertraging geven, indien men op dit ogenblik het systeem van de wet zou veranderen door in plaats van de daarin genoemde bedragen telkens op te nemen: een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen bedrag. Wel zou echter aan het ontwerp een bepaling kunnen worden toegevoegd, welke voor de toekomst wijziging van de in de wet genoemde bedragen bij algemene maatregel van bestuur mogelijk maakt. Als grens zou men een zeker percentage van de bij deze wet vastgestelde bedragen kunnen noemen. Mocht de Regering menen, dat er op dit ogenblik voor een dergelijke oplossing niet voldoende aanleiding bestaat, nu immers de wetgever er juist toe overgaat de bedragen aan het huidige kostenpeil aan te passen, dan zou de commissie in ieder geval in overweging willen geven om bij de eerstvolgende gelegenheid, dus zodra de behoefte aan wijziging van de bedragen zich weer doet gevoelen, een dergelijke machtiging te vragen. Het betreft hier naar haar mening niet zulke essentiële rechten en plichten van de burgers, dat daarin alleen met medewerking van de Staten-Generaal verandering zou mogen worden gebracht. Uiteraard zou de Regering voor elke door haar aangebrachte wijziging verantwoording aan de Staten-Generaal schuldig blijven.

Thans overgaande tot de inhoud van de voorstellen zelf, kan de commissie als haar oordeel uitspreken, dat deze belangrijke verbeteringen inhouden. Met de hoofdlijnen van het wetsontwerp verenigt de commissie — afgezien van de vraag, of de griffierechten niet geheel zullen moeten verdwijnen — zich dan ook gaarne.

In het bijzonder verdient het toejuiching, dat afschaffing van het systeem, dat de justitiabelen voor de verrichtingen van de griffier en niet voor die van de rechter zelf moeten betalen, zal leiden tot een zeer belangrijke vereenvoudiging in de administratie der gerechten. In beginsel kan de commissie zich dan ook — indien retributies voor de rechtsbedeling gehandhaafd blijven — verenigen met het denkbeeld, dat voor elke procedure een vast recht zal worden gegeven en dat daarmee de afzonderlijke betalingen voor getuigenverhoren, pleidooien, afschriften van vonnissen en dergelijke zullen komen te vervallen. Toch geeft het stelsel van het heffen van een vast recht haar nog wel tot enkele opmerkingen aanleiding.

Volgens het ontwerp bedraagt het vaste recht bij de colleges f 50 (voor verzoekschriften echter f 15 en in bepaalde gevallen f 25) en bij de kantongerechten f 12,50, met dien verstande, dat in het geheel geen recht verschuldigd is, indien de gevorderde hoofdsom minder dan f 50 bedraagt. Eenvoudiger kan

het haast niet. Men zou alleen de uitzonderingsbepalingen, waardoor voor bepaalde verzoekschriften bij de colleges meer moet worden betaald dan voor andere, nog kunnen laten vervallen en men zou ook de vrijstelling voor zaken beneden f 50 nog kunnen wegnemen. De commissie zou dit echter zeker niet willen bepleiten. Integendeel, zij meent, dat de vereenvoudiging, zoals die door de Regering is voorgesteld, reeds iets te ver gaat. Een bedrag van f 50 aan griffierecht voor zaken, waarin een hoofdsom van iets meer dan f 500 gevorderd wordt, acht zij wel zeer hoog. Men zou wellicht kunnen bepalen, dat voor zaken beneden f 1000 het recht f 25 bedraagt. Daartegenover zou men voor zaken, die over zeer grote bedragen lopen, een hoger recht kunnen heffen, b.v. f 100 voor zaken boven f 10 000; eventueel zou nog een vierde groep gevormd kunnen worden voor zaken, die over nog veel hogere bedragen lopen, b.v. meer dan f 100 000, maar dergelijke zaken zijn zo zeldzaam, dat dit weinig zoden aan de dijk zou zetten. Om te beslissen, welk bedrag aan recht in rekening moet worden gebracht, zal men ter griffie het petitum moeten nalezen, hetgeen bij toepassing van het systeem van het ontwerp, althans bij de colleges, niet nodig zou zijn. Het komt de commissie echter voor, dat dit een vrijwel te verwaarlozen hoeveelheid extrawerk zal meebrengen. Bij de kantongerechten zal men dit trouwens ook moeten doen om te kunnen constateren, of de vrijstelling voor zaken beneden f 50 moet worden toegepast.

Ongetwijfeld is het waar, dat het belang van een zaak niet altijd afhangt van de grootte der gevorderde som en dat de kleinste zaken soms de ingewikkeldste zijn. Een zeker verband tussen de grootte van het gevorderde bedrag en het te heffen recht is niettemin wel redelijk. Brengt men zulk een differentiatie aan, dan zal men tevens moeten beslissen in welke categorie men die zaken moet indelen, waarin niet een bepaalde som geld wordt gevorderd. Hier is wellicht de middelste oplossing de beste: als men de zaken in drie groepen verdeelt met een recht van f 25, f 50 en f 100, dan heffe men voor deze soort van zaken altijd een recht van f 50.

Speciale aandacht verdienen in dit verband de onteigeningszaken. Dit soort zaken brengt in het algemeen een enorme hoeveelheid werk voor de rechter mee. Men zou kunnen overwegen, voor alle onteigeningszaken een hoger vast recht te heffen. Er zijn echter ook onteigeningszaken, die over betrekkelijk kleine bedragen lopen. Differentiatie naar de gevorderde bedragen is evenwel niet zonder nadere regeling mogelijk, daar de onteigenende partij geen geldsommen vordert, doch deze aanbiedt. Een goede oplossing zou hier zijn, dat men het griffierecht berekent overeenkomstig de som, welke bij de dagvaarding wordt aangeboden.

In kort geding zal het griffierecht volgens het wetsontwerp altijd f 50 bedragen. De commissie vraagt zich af, of dit in verhouding tot de totale kosten van een procedure in kort geding niet te hoog is. Volgens het huidige tarief is het griffierecht in kort geding gelijk aan dat in een kantongerechtszaak. Indien men deze gelijkheid niet zou willen handhaven, zou het haars inziens toch zeker aanbeveling verdienen het recht niet hoger te stellen dan f 25. Hiervoor is te meer reden, omdat in een procedure in kort geding allerlei incidenten, welke in een gewone procedure kunnen plaatsvinden, achterwege plagen te blijven. Getuigen worden zelden gehoord, interlocutoire vonnissen worden niet gegeven.

De gedaagde in de kantongerechtsprocedure en die in een kort geding zullen geen recht verschuldigd zijn. Beide bepalingen berusten op de omstandigheid, dat de gedaagde in persoon kan verschijnen en dat het heffen van een recht dus op administratieve bezwaren zou stuiten. Voor de kantongerechtszaken acht de commissie dit argument inderdaad doorslaggevend. De gang van de terechtzitting zou ernstig belemmerd worden, indien de gedaagde, die dikwijls onvermogen is, geen verweer zou kunnen voeren alvorens griffierecht te hebben betaald. De vrijstelling van de gedaagde past bovendien in het streven om de procedure voor de kantonrechter zo goedkoop mogelijk te houden. Of het aangevoerde argument voor het kort geding voldoende gewichtig is, betwijfelt de commissie evenwel. Niet

alleen is het uitzondering, indien de gedaagde in kort geding zonder rechtsbijstand verschijnt, maar ook betreffen procedures in kort geding meestal geschillen tussen zakenlieden, voor wie het betalen van een matig griffierecht in het algemeen geen bezwaar zal opleveren. In ieder geval zal de commissie dit punt gaarne nader overwogen zien.

Volgens het ontwerp wordt het geding in reconventie niet als een afzonderlijk geding beschouwd. De eiser in reconventie betaalt dus geen afzonderlijk griffierecht. Dit acht de commissie redelijk, omdat bij de colleges deze eiser reeds als gedaagde in conventie met griffierecht belast wordt, terwijl bij de kanton-gerechten, waar de gedaagde om administratieve redenen in het geheel geen recht verschuldigd is, het om diezelfde redenen lastig zou zijn hem te laten betalen, zodra hij een eis in reconventie instelt.

Het vaste recht zal van de eiser worden geheven, ongeacht de vraag, of de gedaagde verschijnt dan wel verstek laat gaan. Nu staat het wel vast, dat in verstekzaken van de rechter heel wat minder werk wordt gevraagd dan in zaken, waarin tegen-spraak gevoerd wordt. Mr. W. Schenk heeft er in het N.J.B. van 1958, blz. 323, op aangedrongen het recht in verstekzaken lager te stellen. De commissie kan zich hierbij aansluiten.

Wat de kantongerechtszaken betreft, zal geen griffierecht worden geheven, indien het een geldvordering met een hoofdsom beneden f 50 betreft. In het streven naar een goedkope wijze van inning van kleine vorderingen past deze vrijstelling zeer wel. De commissie heeft zich afgevraagd, of de grens hier niet nog wat hoger getrokken moet worden, b.v. bij f 100. Een griffierecht van f 12.50 voor zaken met een geldswaarde van iets meer dan f 50 blijft relatief toch wel zeer hoog. Een grens van f 100 zou ook beter kunnen samengaan met een verlaagd dagvaardingsstarief voor de deurwaarder. Bij artikel 55 zal hierop worden teruggekomen.

De overweging van de vraag, hoeveel griffierecht moet worden geheven voor zaken, waarin een som tussen f 500 en f 1000 gevorderd wordt, heeft de commissie ertoe gebracht, opnieuw de vraag te stellen, of het niet wenselijk is de competentiegrens voor de kantongerechtszaken, welke thans bij f 500 ligt, te verhogen. Het komt haar voor, dat men deze grens bij de huidige waarde van het geld zonder al te veel bezwaren tot f 1000 zou kunnen verhogen. Alvorens hiertoe te besluiten, zal men echter de consequenties nauwkeurig moeten nagaan. De kantongerechten zouden zwaarder worden belast, de rechtbanken daarentegen zouden worden ontlast. De verplichte rechtsbijstand zou t.a.v. een aanzienlijk aantal zaken vervallen. Op deze punten kan de commissie thans niet verder ingaan. Zij volstaat met aan de Regering aan te bevelen, dit vraagstuk ernstig onder de ogen te zien.

Het wetsontwerp strekt niet alleen tot herziening van het stelsel van griffierechten, het bevat ook een wijziging van het deurwaarderstarief ten einde dit met de huidige omstandigheden in overeenstemming te brengen. Vooral hierbij klemt de vraag, of herziening op den duur niet bij algemene maatregel van bestuur zal moeten geschieden. Op enkele onderdelen van het tarief zal de commissie bij de bespreking van de artikelen nader ingaan. Thans wil zij alleen maar opmerken, dat een verhoging van dit tarief haar dringend noodzakelijk voorkomt, vooral i.v.m. de gestegen onkosten van de deurwaarderskantoren, vooral voor de lonen van het personeel dezer kantoren en de daarbij komende sociale voorzieningen. Met de voorgestelde verhogingen kan zij zich dus in het algemeen zeer wel verenigen.

Het heeft de commissie overigens getroffen, dat noch in het wetsontwerp, noch in de memorie van toelichting wordt gesproken over het tarief van de advocaten en dat van de procureurs, welke tarieven — opgenomen in de derde en vierde titel van de huidige wet — nog veel meer verouderd zijn dan die van de deurwaarders. Nu is het weliswaar zo, dat men ook met toepassing van dit volstrekt verouderde tarief bijna ieder resultaat kan bereiken, dat men wenst, omdat het tarief bij-

zonder elastisch is; men mag immers rekening houden met „het belang en de moeilijkheid der zaken, mitsgaders . . . den tijd, welke daaraan besteed heeft moeten worden”. Maar dit neemt niet weg, dat het tarief nog altijd uitgaat van een basisbedrag van f 1,80 per uur voor de advocaat en van f 1,00 per uur voor de procureur, hetgeen in 1843 een behoorlijke beloning mocht worden geacht, maar in 1959 niet in de verste verte toereikend is voor een nog zo eenvoudig bestaan, aangezien de advocaat en procureur uit deze verdienste in de eerste plaats zijn kantoorkosten moet betalen. Is het de bedoeling der Regering, dat ook dit tarief binnenkort aan een herziening wordt onderworpen? Zo ja, is het dan ook daarvoor niet van veel belang, dat een herziening bij algemene maatregel van bestuur tot stand gebracht kan worden? Zou overigens dit tarief niet zeer belangrijk vereenvoudigd kunnen worden? De commissie wil thans volstaan met ook dit punt in de aandacht der Regering aan te bevelen. Zij zou er niet voor willen pleiten een dergelijke herziening in dit wetsontwerp op te nemen, daar dit tot een ernstige vertraging zou moeten leiden.

In het aangehaalde artikel van mr. Schenk wordt erop gewezen, dat de regeling van de vergoeding van reis- en verblijfskosten van de leden der rechterlijke macht, thans neergelegd in de artikelen 1 en volgende van het te wijzigen Tarief, slechts ten dele overbodig is geworden door het Reisbesluit. De bedoelde artikelen toch regelen niet alleen welke bedragen het Rijk moet vergoeden aan de rechterlijke ambtenaren — merkwaardig genoeg wordt in de huidige artikelen alleen gesproken van de kantongerechters en hun griffiers, terwijl toch ook de leden en de griffiers van de colleges zulke kosten kunnen maken —, maar ook, welke vergoedingen partijen verschuldigd zijn voor te hunnen behoefte verrichte werkzaamheden. Men denke aan reiskosten voor opnemingen ter plaatse, welke b.v. in onteigeningszaken veel voorkomen. Ingevolge artikel 221 Rv. moet de partij, te wier verzoeken de opneming geschiedt, deze kosten voorschieten. Het wetsontwerp stelt voor, ook dit laatste artikel te doen vervallen. Betekent dit, dat de kosten voortaan door het Rijk zullen worden gedragen? Zo ja, dan zou dit in de toelichting toch vermeld dienen te zijn. De commissie neemt dan ook aan, dat dit niet het geval is. Zou het dan echter geen aanbeveling verdienen, in artikel 23, dat over de terugbetaling van verschotten door partijen spreekt, ook de reis- en verblijfskosten van de leden der rechterlijke macht te vermelden? Dan kan het genoemde artikel 221 inderdaad gemist worden.

Artikel I

Artikel 2. De voornaamste bepalingen van dit en het volgende artikel zijn hierboven reeds besproken.

In artikel 2 is sprake van „voorschotten”. Moet dit niet zijn: verschotten? In de tweede titel spreekt het ontwerp terecht van „verschotten”.

Elke verschenen gedaagde zal griffierecht moeten betalen. Is dit wel billijk? Zal b.v. een aantal met name genoemde erfgenamen of een aantal leden van een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid ieder f 50 moeten voldoen?

Zal griffierecht ook verschuldigd zijn, wanneer ten dienden dage niemand zich stelt voor de eiser en de zaak dus ambtshalve geroyeerd wordt? Wanneer de zaak vóór de eerste uitroeping geschikt wordt, lijkt het de commissie niet redelijk, dat de eiser toch nog f 50 zou moeten betalen.

Nu de wet geheel herzien wordt, zou de commissie ook gaarne de aandacht van de Regering vragen voor de problemen, welke rijzen bij de toepassing van deze wet op procedures ruilverkavelingen. Het voornaamste probleem hierbij betreft de vraag, of de procedures ingevolge deze wet wel gedingen zijn, waarbij twee partijen optreden, welke beide griffierecht verschuldigd zijn. Volgens de gangbare praktijk onderscheidt men tussen de bezwaren tegen de schattingen en de toedelingen enerzijds en de geschillen over de toekenning

en de omschrijving van rechten anderzijds. In het eerste geval, zo zegt men dan (zie de circulaire van de Minister van Justitie van 13 december 1952 onder de oude Ruilverkavelingswet, editie S. en J. nr. 101, blz. 227), is er geen geding, alleen maar een reclament, van wie griffierecht geheven kan worden; de plaatselijke commissie betaalt dus niets. In het tweede geval zijn er twee partijen, vertegenwoordigd door procureurs, en wordt van beide griffierecht geheven. Tegen het eerste kan men aanvoeren, dat de verwijzing van de zaak naar de terechtzitting, welke door de rechtercommissaris geschiedt, de dagvaarding vervangt. Er zijn dus wel degelijk ook in dit geval twee partijen en als de plaatselijke commissie verschijnt, zal ook zij griffierecht moeten betalen. Dit heeft overigens weinig zin, daar het Rijk alle kosten van deze commissie draagt. Voor het Rijk maakt het dus geen enkel verschil, of deze commissie wel of niet betaalt. Maar is het wel billijk de reclamant wél te laten betalen en dan nog wel f 50? Zou het niet in overeenstemming met de geest van de Ruilverkavelingswet zijn om dit geding geheel van griffierecht vrij te stellen? Daarvoor is te meer reden, omdat de reclamanten meestal in persoon verschijnen en hier dus hetzelfde administratieve bezwaar tegen het heffen van griffierecht geldt, dat de Regering heeft aangevoerd voor haar voorstel om de gedaagde in de kantongerechtsprocedure vrij te stellen. Gaarne zal de commissie hierover het oordeel van de Regering vernemen. Anders staat het met de gedingen over de toekenning en omschrijving van rechten; dit zijn zuivere civielrechtelijke gedingen tussen twee partijen en het is vanzelfsprekend, dat daarvoor van beide griffierecht moet worden geheven.

Artikel 3. In lid 3 wordt gesproken van de vordering tot voeging of tussenkomst. Blijkbaar is hier bedoeld de voeging van artikel 285 Rv., niet die van artikel 159 Rv. In het laatste geval zijn er immers reeds twee verschillende procedures ahangig, in elk waarvan reeds griffierecht betaald moet zijn. Niettemin zou het aanbeveling verdienen duidelijk te doen uitkomen, dat het hier en in artikel 13 gaat om de voeging, bedoeld in artikel 285 Rv.

Artikel 6. De commissie kan zich ermee verenigen, dat verzoekschriften aan de kinderrechter vrij van griffierecht zullen zijn. T.a.v. de verzoekschriften, gericht tot de president, aarzelt zij. De memorie van toelichting noemt als voorbeeld het leggen van conservatoir beslag. Veelal zal op het leggen van zulk een beslag een procedure tot vanwaardeverklaring volgen, voor welke procedure dan het gewone vaste recht zal moeten worden betaald. Niet zelden echter komt het niet tot zulk een procedure, omdat de beslagene de schuld betaalt. In een dergelijk geval zou het naar het oordeel van een deel der commissie niet onbillijk zijn, dat griffierecht wordt geheven; volgt een procedure, dan kan het betaalde in mindering worden gebracht, gelijk in artikel 8 voor andere gevallen reeds is voorgeschreven.

Andere leden meenden, dat er geen reden bestaat om bij conservatoir beslag griffierecht te heffen; aan het beslissen op een verzoek tot het leggen van zulk een beslag is n.l. voor de president en voor de griffie slechts zeer weinig werk verbonden.

Artikel 7. Het is de commissie niet duidelijk, op welke grond de in dit artikel genoemde verzoekschriften met een hoger bedrag worden belast dan andere verzoekschriften. T.a.v. het verzoek om verlof tot dagvaarden in een echtscheidingsprocedure doet het er trouwens weinig toe, of men f 15 dan wel f 25 laat betalen, daar op dit verlof doorgaans een procedure volgt en dan ingevolge artikel 8 het betaalde in mindering komt op het vaste recht van f 50.

Artikelen 9 en 10. De commissie vraagt zich af, of griffierechten van f 60 voor het indienen van een verzoekschrift tot verlening of verlenging van surcéance en van f 100, te voldoen door de curator in een faillissement (waarnaast degene, die een faillissement aanvraagt, ook nog eens f 15 zal moeten betalen), niet te hoog zijn. Gaarne zal zij vernemen op welke gronden de Regering tot deze bedragen gekomen is.

Met betrekking tot artikel 10, lid 4, wordt in een adres van de Nederlandse Orde van Advocaten opgemerkt, dat dit aanleiding kan geven tot de vraag — welke ook onder het huidige tarief gerezen is — of schuldeisers, die gezamenlijk bij één verzoekschrift verzet doen tegen een uitdelingslijst, ieder griffierecht moeten betalen. Het lijkt de commissie wenselijk hier de suggestie van de Orde op te volgen om voor een gezamenlijk verzoekschrift slechts éénmaal griffierecht te heffen.

Artikelen 12 en 13. Verwezen moge worden naar de algemene beschouwingen.

Artikel 15. De Nederlandse Orde van Advocaten heeft verzoekt te willen bepalen, dat aan partijen, die door een procureur vertegenwoordigd worden, op verzoek gratis een tweede afschrift van de hier bedoelde stukken wordt afgegeven. Voor de griffie, die doorslagen kan maken, levert dit nagenoeg geen extrawerk op, terwijl anders de procureur voor zijn cliënt opnieuw een afschrift moet laten maken. Dit lijkt de commissie een redelijk verzoek. Zij zou eraan willen toevoegen, dat hetzelfde geldt voor de partij in een kantongerechtsgeding, die door een gemachtigde vertegenwoordigd wordt.

Artikel 17. Er is op gewezen, dat het bestaande artikel 28, hetwelk de vrijstellingen, toegestaan in bijzondere wetten, handhaaft, niet in het wetsontwerp is overgenomen. Acht de Regering dit artikel overbodig? Moet men aannemen, dat die bijzondere wetten gaan boven het tarief, dat dan als algemene wet moet worden aangemerkt? Of gaat het nieuwe tarief, als de latere wet, boven de reeds bestaande bijzondere wetten? Een ondubbelzinnige bepaling zou wel aan te bevelen zijn.

Artikelen 24, 26 en 27. In de beide eerstgenoemde artikelen wordt een termijn van 14 dagen gegeven om in verzet te komen. In het laatste artikel een van een maand. Zou het geen aanbeveling verdienen in alle drie artikelen de termijn op een maand te brengen? In geval van ziekte of afwezigheid van degene, die griffierecht verschuldigd is — meestal een procureur — is 14 dagen wel erg kort.

De Nederlandse Orde van Advocaten heeft verzoekt cassatie van beslissingen over de verschuldigdheid van griffierecht mogelijk te maken, hoewel zij erkent, dat geschillen over het nieuwe, veel eenvoudiger, tarief zich niet zo vaak zullen voordoen als over het bestaande. De commissie wil, alvorens over deze wens een oordeel uit te spreken, gaarne het oordeel der Regering vernemen.

Artikel II

Artikel 53. Bij dit artikel rijst de vraag, of het wenselijk is, dat de wet uitdrukkelijk verwijst naar de niet-ambtelijke verichtingen van de deurwaarder. De commissie acht het vanzelfsprekend, dat het tarief alleen de ambtelijke werkzaamheden omvat, zulks uiteraard met inbegrip van de daarvoor nodige correspondentie, nazoecking en d. Hierover bestaat trouwens overeenstemming tussen de deurwaarders en de advocaten. Van de zijde der advocaten wordt hieraan toegevoegd, dat de vermelding van hetgeen aan de deurwaarders ter zake van adviezen, incassokosten of uit anderen hoofde toekomt aanleiding zal kunnen geven tot ongerechtvaardigde pretenties van de zijde der deurwaarders. Wanneer een deurwaarder, zo merkt men van die zijde op, zonder opdracht het gevorderde, ter zake waarvan hij een dagvaardiging moest uitbrengen, int, dan komen hem daarvoor geen incassokosten toe. Anderzijds merken de deurwaarders op, dat het niet billijk is hun geen incassokosten te vergoeden, wanneer zij voor het incasseren van vorderingen extrawerk doen, b.v. door toe te zien op een afbetaling in termijnen. Het komt de commissie voor, dat beide opmerkingen juist zijn en dat partijen, als men ze zo mag betitelen, hier langs elkaar heen redeneren. In de praktijk zullen deze problemen zich wel oplossen, ook zonder dat de wet uitdrukkelijk naar de niet-ambtelijke werkzaamheden van de deurwaarder verwijst. In elk geval lijkt deze verwijzing haar niet juist, omdat men er verkeerde conclusies uit zou kunnen trekken.

Artikel 54. Ingevolge dit artikel heeft de deurwaarder bij het uitbrengen van exploiten naast een vaste som recht op f 0,75 per bladzijde. Bedoeld zal zijn, dat dit bedrag berekend wordt per bladzijde van het origineel en per bladzijde van daarbij te betekenen stukken, zodat niet nog eens f 0,75 berekend mag worden voor elke bladzijde van het afschrift, dat aan de gedaagde gelaten moet worden. Is dit wel duidelijk genoeg in de tekst uitgedrukt?

Artikel 55. In beginsel acht de commissie het wel juist, dat voor dagvaardingen in zaken, waarin alleen betaling gevorderd wordt van een kleine hoofdsom, een iets lager tarief geldt.

Zij vraagt zich echter af, of f 200 hier een juiste grens is. Wanneer voor de vrijstelling van griffierecht een grens van f 50 geldt, is het dan redelijk van de deurwaarder te eisen, dat deze zijn taak tegen verlaagd tarief zal verrichten tot een veel hogere grens? Voorshands komt het haar billijk voor de grens op een gelijk bedrag te stellen, waarvoor men wellicht het beste f 100 zal kunnen nemen.

Artikel 58. Het derde lid bepaalt, dat o.a. bij een mislukte poging tot gijzeling voor „de getuigen” f 2,50 verschuldigd is. Bedoeld zal zijn, dat dit bedrag voor elke getuige moet worden betaald. Komt dit duidelijk genoeg tot uitdrukking?

Artikel 59a. Ook hier zal „voor getuigen” moeten betekenen: voor iedere getuige.

Artikel 59b. Van de zijde der deurwaarders is opgemerkt, dat de redactie van dit artikel, waarin de z.g. afstandsgelden worden geregeld, aanleiding zou kunnen geven tot misverstand, omdat de woorden „zonder voor de terugreis te kunnen rekenen”, welke in de huidige wet voorkomen, zijn vervallen. De commissie deelt deze vrees niet. Het artikel is op zich zelf duidelijk. Het bedrag van f 2,50 is niet verschuldigd voor elke 5 km afgelegde weg, doch voor elke 5 km van de afstand tussen de woonplaats van de deurwaarder en de plaats, waar de ambtshandeling geschiedt. Is deze afstand 5 km, dan mag dus éénmaal f 2,50 berekend worden.

Ingevolge lid 5 mag nimmer een hoger bedrag aan afstandsgelden in rekening worden gebracht dan verschuldigd ware, indien de handeling opgedragen was aan de dichtstbijwonende deurwaarder. Het is een oude wens van de deurwaarders, dat hierbij rekening zal worden gehouden met de indeling in kantons, m.a.w. dat in rekening gebracht zal mogen worden hetgeen verschuldigd ware, indien de handeling zou zijn opgedragen aan die binnen het kanton gevestigde deurwaarder, die het dichtste bij de plaats van de te verrichten handeling woont. Met het bestaan van een deurwaardersstandplaats, die nog dichter bij de plaats van de handeling ligt, doch buiten het kanton, wordt dan geen rekening gehouden. Indien, om een voorbeeld te noemen, een exploit moet worden uitgebracht in het gedeelte van de gemeente Rijswijk (Z.-H.), dat grenst aan Delft, zou een Haagse deurwaarder afstandsgelden mogen berekenen, omdat er weliswaar een dichterbij wonende deurwaarder is, nl. een uit Delft, doch deze buiten het kanton 's-Gravenhage, waartoe Rijswijk behoort, zijn standplaats heeft. Deze wens berust op het streven om te voorkomen, dat de deurwaarders in de omliggende kantons onder de duiven gaan schieten, welke de aldaar wonende deurwaarders als de hunne beschouwen. De commissie kan voor dit streven, dat ongetwijfeld aan de prettige verhoudingen tussen de deurwaarders onderling ten

goede zal komen, wel iets gevoelen. Niettemin betwijfelt zij, of de wetgever er aan behoort mede te werken, dat ter wille van deze verhoudingen de justitiabelen op hogere kosten worden gejaagd. Alvorens hierover een oordeel uit te spreken, zal zij gaarne de mening van de Regering vernemen.

Een andere vraag, waartoe dit artikel aanleiding geeft, is of de deurwaarder binnen zijn standplaats, waar hij geen afstandsgelden mag berekenen, recht kan doen gelden op kosten van vervoer. Gebruikt hij een openbaar middel van vervoer (tram of bus), dan mag hij de kosten daarvan zeker als verschotten in rekening brengen. Mag hij dit ook doen met zijn autokosten, indien hij van een eigen auto of taxi gebruik maakt? Buiten zijn standplaats mag hij dit zeker niet: in de plaats daarvan heeft hij recht op afstandsgelden. Bij de huidige uitgestrektheid van de grote steden komt het de commissie wel billijk voor, dat de deurwaarder althans een klein bedrag voor vervoer in rekening mag brengen, ook wanneer hij niet per tram of bus gaat. Van de zijde der deurwaarders wordt hiervoor een bedrag van f 1 redelijk geacht. De commissie zal ook hierover gaarne de mening der Regering horen.

Artikel 59d. In het aangehaalde artikel van mr. Schenk is op de redactie van dit artikel een kritiek uitgeoefend, welke de commissie juist voorkomt. In het bijzonder is het verkeerd te spreken van „de partij, aan wie het verhoor is opgedragen”. De redactie, welke door de schrijver is voorgesteld, komt ook nog aan enkele andere bezwaren tegemoet. De commissie beveelt haar in de aandacht der Regering aan.

Artikel III

Onder letter D van dit artikel wordt voorgesteld de vergoeding voor tijdverzuim van getuigen te brengen op ten hoogste f 16 per dag. Blijkens de toelichting is het de bedoeling geweest deze vergoeding te baseren op het premieloon der sociale verzekeringswetten. Dit premieloon is echter bij Koninklijk besluit van 20 december 1956, *Stb.* 632, verhoogd tot f 19. Ook de maximumvergoeding voor getuigen zal dus op f 19 gebracht moeten worden. Hier spreekt de wenselijkheid om wijziging bij algemene maatregel van bestuur mogelijk te maken wel zeer sterk, nu immers ook het premieloon bij Koninklijk besluit wordt vastgesteld.

Aldus vastgesteld 2 maart 1959.

OUD
 ROOLVINK
 WTTEWAALL VAN STOETWEGEN
 VAN DEN HEUVEL
 VAN RIJCKEVORSEL
 VAN DOORN
 VERSTEEG
 MEULINK
 BERKHOUWER
 VROLIJK
 SCHILTHUIS
 SCHOUWENAAR
 KRANENBURG.